

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Szmrecsányi Pál

1846—1908.

(—a) Esztendők óta nagy betegen járni közöttünk, jól tudtuk, hogy betegségével sokáig nem bír megküzdeni, mégis meglep és megindít bennünket a szörnyű tragédia, mely Nagyvárad püspökének osztályrészül jutott.

Idejön öt esztendővel ezelőtt férfi ereje javában, testi-lelki erejének épségében foglalja el sokaktól irigyelt egyházfejedelmi trónját. Fényes, nagy nevű előd után került Várad püspöki székébe. Lelkének finomságával, szívének közvetlenségével, szerencsés fellépésével csakhamar megnyer magának mindeneiket, az egyházmegye jogos reményeket fűz működéséhez és alig telik el beiktatásának az első évfordulója, már súlyos kór támadja meg hirtelen összeroppant szervezetét. Négy esztendeig ugyszólván csak küzködött a halállal. Európa legelső szanatóriumain és üdülőhelyein töltötte e négy évnek javarészét, konzultált a legelső orvosokkal, megvolt a módja hozzá, nem tudtak segíteni rajta. Ott lefelkedett mellette a halál, mely ime Schweiz üdülőhelyén ejtette áldozatul a magyar egyháznagyot.

Halála pótolhatatlan veszteség Szent László egyházmegyéjére. Bár gyógykezelése igen nagy költségbe került, mégis annyit áldozott az egyházmegye céljaira, hogy alapítványai révén legnagyobb püspökeink közt fogják emlegetni. Éppen most épül a tanítóképezde, melyre negyedmillió koronát áldozott.

Szívének a jósága, melege papjai iránt olyan igazán atyai volt, amilyenek a multban csak Szaniszlót emlegették. A papi nyugdíj rendezése kedves záloga az ő szeretetének.

Idegenben érte a halál, (mely este háromnegyed 8-kor következett be, de hirtelen Váradra csak éjfél után fél 2-kor

jött), itt fog nyugodni a haza földjén, melynek hű fia volt, virrasszon felette a hálás kegyelet. Lelkének pedig legyen örök jutalma Jézus — gloria sacerdotum.

Szmrecsányi Pál betegsége.

A messze távolból, hol a beteg gyógyulást, a fáradt üdülést keres, Schweiznak balzsamos légköréből megdöbentő hír érkezett a mi drága betegünk dr. Szmrecsányi Pál, megyés püspökünk állapotáról. Ez a hír, mely a leghitelesebb forrásból származott, sajnos, arról szól, hogy főpásztorunk állapota súlyosra fordult. Azonban nem annyira súlyosra, hogy a javulásra reményt ne nyujtana. Fetszer Antal, beteg püspökünk helyettese, kihez a lesújtó hír érkezett, nyomban a hír vétele után körlevelet bocsátott ki az egyházmegye papjaihoz s imádságot rendelt el a nagy beteg főpásztorért. A közös imádságnak nagy az ereje. Vajha kitudná eszközölni szeretett püspök atyánk felgyógyulását!

A püspöki helynök szomorú körlevelét szószerint adjuk a következőkben:

A vikárius körlevele.

A bölcsességében kifürkészhetetlen s látogatásaiban is imáandó isteni Gondviselés — egyházmegyének főpásztorát, a mi hűn szeretett atyánkat súlyos beteggel látogatta meg.

Midőn már megerősödni kezdett reményünk, hogy jó atyánk egészsége lassan-lassan megszilárdul és helyreáll: St. Moritz-Bad-ból, hol teljes felüdülést keresett, ma jött a lesújtó hír, hogy súlyos betegség támadta meg.

Oh bizonyára megdöbenteti e hír, nemcsak papjait, hivat, egyházmegyéjét, hanem az egész magyar hazát, melyben az ő neve mindenütt tiszteletben áll.

Az első megdöbbenésből felocsudva első sorban mi az ő papjai és hivei, közös buzgó imádság erejével forduljunk az élet Urához, folyamodjunk az Ur Jézushoz, ki a halált legyőzve visszaszerezte az életet, ki a kananei asszony sirámain megilletődve leányát meggyógyította, ki Lázárról isteni jósággal „mondotta: «a mi barátunk beteg» s őt a sirból is életre keltette, ki a naimi özvegyet fiának, a zsinagóga főnökét leányának föltámasztásával megvigasztalta, ki hatalma és jósága bizonyosságul az egészséget ezer és ezer betegnek visszaadta; egy szívvel egy lélekkel folyamodjunk hozzá: Édes Jézus, égen és földön minden hatalom a tied: gyógyítsd meg atyánkat, a mi kedves betegünket!

Fölhivom az egyházmegye t. papjait, hogy sz. miséikben súlyos beteg kegyelmes főpásztorunkról különös áhitattal emlékezzenek meg és elrendelem, hogy a t. lelkész urak minden nap a plébániai sz. mise után a ciboriumban kitett legméltóságosabb oltáriszenség előtt beteg atyánkért 3 Miatyánk-ot és 3 Üdvözlégy-et mondjanak el a következő imádsággal:

«Mindenható örök Isten, a benned hívők örök üdve! hallgasd meg könyörgésünket a te beteg szolgálóért, kinek részére irgalmasságotat és segélyedet kérjük, hogy egészségét visszanyervén, azt neked szentegyházadban meghálálja. — Amen.»

Nagyvárad, 1908. augusztus 8.

Fetszer Antal,

felszentelt püspök, püspöki helynök.

Legujabb értesülés.

St. Moritz-Badból a késő esti órákban vett legujabb távirati értesülés szerint Szmrecsányi püspöknek, kit reggel

baloldali szélhűdés ért, állapotja a nap folyamán rosszabbodott, a nagybeteg öntudatát is elvesztette, orvosai injekciókat alkalmaznak. Életben maradásához a remény kevesbedett. Ágya mellett kedvelt udvari papja *Brém Lőrinc* virraszt. *Szmrecsányi* Lajos egri segédpüspök, püspökünk testvéröccse és *Ghiczy* rokona utban vannak St. Moritz-Bad felé.

Szmrecsányi Pál életrajza.

Ősi törzsek nemesi család kimagasló sarja a nagyváradi egyházmegye elhunyt püspöke: *Szmrecsányi* Pál.

Liptómege a család tészke s már a 13-ik század első felében szerepeltek a család ősei. A tatárok elleni küzdelemben szerezte püspökünk családja a nemességet s az ősi birtokot.

A nemességgel egyidőben vette fel a család mai nevét, amelynek fényét az utódok köztisztelettel öregbítették.

Szmrecsányi Pál 1846 május 2-án született Sárosvármegyében Daróc községben. Atyja *Szmrecsányi* Odön, anyja báró *Berzeviczy* Mária, kivel a *Berzeviczy* család bárói ága kihalt.

Az elemi oktatást, kitűnő és gondos nevelés mellett a szülei háznál nyerte. A gimnáziumot a VI-ik osztályig Kassán és Eperjesen végezte, majd a két felső osztályt Egerben fejezte be az érseki lyceumban.

Vallásos érzülete, szelid lelke a papi pályára vonzotta. Az egri papnevelésben azonban csak az első évet végezte, mert előjárói felismervén kiváló tehetségét. *Bartakovits* érsek a budapesti központi papnevelőbe küldte, hogy az egyetemen folytassa a teológiát. Itt fűzte szoros barátság azokhoz a tanuló társaihoz, akik a nagyváradi egyházmegyéből az időben a központi szemináriumban voltak s akik jelenleg kiváló diszei a nagyváradi káptalannak illetve az egyházmegye papságának: *Radnay* Farkas felsz. püspök, dr. *Steinberger* Ferenc és dr. *Karsch* Lollion apátkanonokokhoz.

Szmrecsányi Pál nemcsak szelid, megnyerő lelkületével, de főként tehetségével itt is csakhamar magára vonta tanárai figyelmét és társainak kitüntető szeretetét s a szemminárium kebelében fennálló Magyar egyházirodalmi iskolának elnökségével tüntették ki.

Tanulmányai befejeztével 1869-ben áldozópappá szenteltetett. Rövid másfél évig káplánkodott Nyiregyházán és Maklaron, mikor *Bartakovics* érsek karkáplánnak Egerbe rendelte. Ezzel egyidejűleg érte az a kitüntetés, hogy egri főszékesegyházi hitszónokká neveztetett ki az alig két éves fiatal áldozópap. Csakhamar közkedvelté lett hatalmas szónoki képességei által nemcsak a papság, hanem a hívek körében is. 1871-ben már érseki könyvtárnok, iktató és szentszéki aljegyző lett.

Bartakovics érsek halála után, mikor *Szmassa* foglalta el az egri érseki széket, az érseki udvarban találta a fiatal papot, aki egykori tanárának figyelmét már theologus korában felkeltette. Látta az új érsek, hogy mindazok a remények, amit a fiatal theologus képességébe vetett, mily szépen teljesülnek s kinevezte első titkárává. Új hatáskörében még nagyobb buzgalommal látott *Szmrecsányi* Pál sokszor nehéz feladatának teljesítéséhez s tudásával párosított fáradhatlan buzgalomával fontos szolgálatot tett érsekének, akinek anyyira megnyerte bizalmát, hogy nemcsak a legfontosabb ügyek intézését végezte a legnagyobb pontossággal, hanem római és más külföldi utazásában is kísérte érseki urát.

Innét kezdve gyorsan haladt pályáján a püspöki méltóságig. 1881-ben érseki irodagazgató, majd még ez évben tb. kanonok, 1886-ban pedig valóságos kanonok lett. 1888-ban tyulihai c. apáttá neveztetett ki.

Három évig az érseki joglyceum igazgatója volt s 1891-ben királyi őfelsége által legkegyelmesebben *szepesti* megyés püspökké nevezetett ki, alig 45 éves korában.

1903. február havában őfelsége újabb kitüntetésben részesítette, valóságos belső titkos tanácsosává nevezvén ki.

Az 1903. május 10-én kelt legfelsőbb királyi kéziratral pedig kinevezte őfelsége Szent László egyházmegyéjének főpásztorává, váradi püspökké.

A kacska és a holló. Nem valami állatmese lesz ez Ezopusból, hanem egyik budapesti lap komoly hire. Azt írta egyik lap, hogy *Günther* Antalt kinevezik egyetemi tanárrá. Miért? hogyan? hiszen nem hívta meg, nem jelölte őt egyik egyetemi kar sem, sőt *Günther* is sokkal jobban érzi magát a miniszteri székben, a hol igazán üdvös alkotásokat visz keresztül, hogysem bárhova kívánczok. A hírt aztán megmagyarázza annak második része: az említett lap *Günther* utódját is ismeri már *Holló* Lajosban. Mintha ezt a nevet már ismernek: több ízben emlegette miniszterjelöltként egyik előkelő napilap, melynek főszerkesztője merő véletlenségből éppen *Holló* Lajos. Így aztán a többi lapok olvasói egyszerre tisztában lehetnek vele, hogy az egész csak egy nyári kacska, vagy stilszerűbben nevezzük meg: csak egy kis holló.

Végrehajtási rendelet a szeszadó-törvényhez. A hivatalos lap mai száma a pénzügyminiszter végrehajtási rendeletét közli az új szeszadó-törvényhez. A rendelet, melyhez több ábra és minta van mellékelve, hetvenhét oldal terjedelmu.

A horváth szerb koalícióból. Zágráb-ból táviratozzák, hogy ott tegnap este a horvát-szerb koalíció végrehajtóbizottságának ülése volt, melyen a koalíció pártjai közt legutóbb felmerült ellentétek kerültek szóba. Igen szenvedelmes és hangos volt a konferencia kivált ott, ahol a *Supilo* Ferenc és *Zagorac* Iván közt támadt nézeteltéréseket vitatták. *Supilonak* az a kívánsága, hogy a koalíció lépjen egészen le a fiúmei rezulució talajáról s követeljen új, paritásos kiegyezést Magyarországgal. Ez az indítvány a koalícióban is heves ellenzésre talált, mivel itt még mindig arra számítanak, hogy kormányra kerülnek s reményvel néznek az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A gát.

Írta: Molnár Károly.

Fönn, a hegy déreka táján, a kis vizek összefolyásánál állott a gát. Kolosszális vasépítmény. Összeállításakor ökrök vontatták fel az öntőből kikerült óriási vázat. Sok ember dolgozott rajta; hónapokig tartott felállítás. Sok pénzt beleölt a kincstár. És mikor készen lett, milyen egyszerű a kezeléssel! Egy ember felhuzza zsilipeit s akkor az összetörődött vizek zuhataga ömölnek el a gát alatt s a rohanó ár szalmazsákként ragadja magával a hegyoldaloktól a mederbe hengerített rengeteg szálfákat. Alant oláh munkások fogdosgatják össze a gerendákat s tutajjává róva a folyókon Tokaj, Szolnok, Szeged felé hordják.

Minden kedden és pénteken van usztatás; ilyenkor szokták megnyitni a zsilipeket. Ilyenkorára épen elég törzset vágnak le a fejszések fenn a hegyek oldalán.

Mikor nincsen facsusztatás, a gát áll. Zsilipei le vannak eresztve s gyűl a csacska víz. Ezt a kincstári szép gátat őrzi Pál.

Vigyáz rá, nehogy a víz áttörje. Ám az nem igen töri át, a gát nagyon erős. Jól meg van konstruálva. Pál csak sétál és pipázik, vagy

leheveredik csinos taházikójában, melyet a kincstár építtetett számára oda a gát mellé.

Ki csodálkoznék azon, ha itt a rengeteg ólén Isten szabad természetjének delejes hatalma alatt ábrándozó lesz az ember! Kétszer hall hangot hetenként. Akkor, amikor kedden és pénteken kürtjelzés: hall, hogy nyissa meg a gátat s hadd jöjjen a víz, mert tele van a patak medre leszállítandó fákkal. A főfejlesztés kürtől f-l hozzá alulról. Ilyenkor a kürt hangja csodás zenévé verődik össze a szakadékos völgyek során és Pál megnyitja a gát zsilipeit s bolondul ömölnek a vizek.

Máskor Pál órákig elálldogál a nagy csendben a lombsátorok alatt, mely kunyhóját védelmezi. Lelke fölropúl az előtte meredő havasok legtetefjére, vagy kísérgeti ábrándos tekintete a királyi sas röptét, mely a mogorva sziklák fölött óvatosan kerengve kőszáli kecskékre les. Majd a gát fölött gyülemelő patakvizek csobogó beszédjét hallgatja, melyet kivüle talán senkisért értene meg. Az ő harmincesztendősi lelke megérti. Muzsikának veszi s dalt dudorász hozzá, mit a sötét erdők tündéreitől tanult.

Egyszer, mikor így semmit sem csinált, megrezzen a bokor megette. Arra felé, hol töretlen csapás vezetett kunyhójához. Megfordult. Két ragyogó szem világitott feléje egy

hófehér arcról. Igéző leány, egy nagyranőtt gyermek állt előtte. Szalagjánál kezében tartva ringatta maga mellett a fehér kalapot.

— Jó napot.

Pál földre szállott ábrándvilágából, de feloltni nem tudott.

— Jónapot, — mondotta még egyszer a nagyranőtt gyermek — meg sem ismer, Pál.

— Igazán, a kisasszony az? Milyen szép lett, mióta elment, dadogta az őr. Hogy jön ide, kisasszony? Egyedül van?

— Egyedül. A héten jöttem haza az intézetből, ahova atyám beadott anyám halála után. Ugy-e, megnőttem?

— Megnőt, kisasszony.

Pál ott felejtette szemét a leány arcán, de aztán mikor rajtakapta magát, elfordult s hogy mondjon valamit, így szólt:

— Ugy-e, szép gátunk van?

— Szép. Sokba került?

— Sokba. Azért őrzőm én éjjel-nappal, mert nem olcsó portéka. De nincs vele sok bibelődés. Már két éve őrzőm nyaranta, jóformán míg csak a hó le nem esik, de még nem bajoltam vele. Vigyázom is.

És mikor látta Pál, hogy van már, kinek beszéljen, megnyitotta a zsilipeket s úgy ömölt a beszéd belőle, mintha a patak vize rohanna a gát alatt.

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart: **Elsőrangú mütermekben úgy angol kosztümök, mint francia ruhák rendkívül olcsó árban elvállaltatnak.**

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

bol az összes cikkekben raktáron levő órlási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

őszi budapesti tárgyalások elé. Egyelőre Supilo felfogásával izolálva áll.

A bosnyák alkotmányért. Aradról táviratozzák: Dr. Nemess Zsigmond volt országgyűlési képviselő, törvényhatósági bizottsági tag indítványt nyújtott be a közgyűléshez, melyben az Aradon fogva tartott bosnyák újságírók érdekében feliratot kér intéztetni a miniszter elnökhöz, egyben kérvényt óhajt a képviselőházhoz intéztetni, hogy Bosznia és Hercegovinában alkotmányos kormányforma létesíttessék. Az indítvány megokolása kiemeli, hogy Bosznia a magyar állam gondjaira is van bízva és így a magyar állam érdeke, hogy ott is alkotmányos kormány legyen. Veszedelemnek tartja Magyarországra nézve, hogy közvetlen szomszédságában abszolutisztikus kormányforma legyen.

Reformok a nevelésben és oktatásban.

Írta: Kováts S. János dr.

III.

A reformiskola bőségesen felhasználja a szemléltetés eszközeit; ezek közül leggyakrabban fordul a természethez. A természetrajzi óra, amikor az idő engedi, a szabadban megy végbe, állat-, növény- és ásványgyűjtéssel, preparálással és osztályozással kapcsolatban. Nem könyvből rajz után tanulják meg az állatok, növények leírását; a tanár utmutatása szerint a maguk szemlélete útján elvégzik maguk. Hányan de hányan vagyunk, akik annyi évig tanulunk természetrajzot s nem ismerjük a legközönségesebb mezei virágokat sem mind. Érdemes volt ezért természetrajzot tanulni? Hát még a nagyvárosi

gyermeknek, aki vajmi ritkán látja a szabad természetet? Ennek minden virág csak virág, minden fa csak fa!

A reformiskola nem hangoztatja derűre-borura azt az elvet, mint a mi iskoláink, hogy nem az a célja, hogy a gyakorlati életre nevelje az ifjakat, hanem a főiskolákra. Hát a híres cicerói mondás: „Non scholae, sed vitae doctus”, fabatkát sem ér? S mit ér az olyan tudomány, mely nem az élet alapjára van helyezve, hanem a levegőben függ? Igenis tanulja meg az ifju mindazt, amire az életben szüksége lesz, még pedig már az iskolában, ahol könnyebb tanulni, mint az életben. Tanulja meg az igazmondást, a becsületességet, a dologtalanság megvetését, a munkaszeretetet, a pénzzel való bánitást, az udvariasságot, szóval: tanuljon emberiséget s legyen jellemében erős férfi.

A középiskola egymaga nem képes erre a sokféle feladatra. Nincs rá ideje. Naponként 5 órát volt a tanuló iskolában, a tanár az órán kívül alig érintkezik vele. Mikor is volna ideje és alkalma arra, hogy ami hasznosat és derék dolgot az ifjutól az élet vár, vele közölje és szívébe, elméjébe ojtja? De nem ér rá a legtöbb szülő sem. Az apát lekötő napi munkája, hivatali, társadalmi, politikai és közgazdasági tevékenysége; az anyát a háztartás gondjai, a kisebb gyermekek nevelése, a társaság, a közjótékonyosság terén való szereplés. Hol nevelődjék gondosan az ifju? Tán magánnevelők felügyelete alatt? Ki tudná, milyen kevés köszönet van benne? Azért kezd mostanában általános elvé lenni, hogy a tehetős családok gyermekei részére modern nevelő intézeteket kell

létesíteni, amelyek gondos vezetéssel, lelkiismeretes felügyelettel, de mégis olyanul, amely egyedül alkalmas *szabad ember* nevelésére, elvégzik a nevelés és oktatás fontos és nehéz feladatát. De a nevelő intézei is csak úgy ér sokat, ha nem házak tömegében, városok kellő közepében épül, hanem a városoktól távol, a szabad természetnek, ennek a legnagyobb és legjobb nevelőnek az ölén.

A szülő gondját nemcsak átveszi a reformiskola, hanem meg is toldja. Olyan eszközökkel élhet a nevelésben, amilyenek nem állanak a szülei ház rendelkezésére. Bajos dolog otthon az ifjut oly sőkoldalulag foglalkoztatni, mint a modern intézetben, ahol alkalma van megismerkedni a mezőgazdasággal és a vele járó munkákkal: megtanulhat valami könnyű és szép mesterséget, amelyet ha kedve tartja, felnőtt korában is folytathat.

Nézni is élvezet, mily gyönyörködve végzi a növendékek a gyalulást, az esztergályozást, furást-faragást.

A gyermekben korán nyilatkozik meg az alkotás ösztöne. Miért ne lehetne felhasználni a nevelés érdekében? A geometriai órán megkésztetik a tervrajzot pl. méheshez, galambdúchoz stb, a műhelyi gyakorlatok alatt aztán elkészítik a terv szerinti alkotmányt. Van aztán öröm, mikor kész a munka. Minden tanulónak van egy kts kertje, amelyet szeretettel gondoz. Csemetéket ültetget, amelyek az ő édes fáí, s amelyekhez felnőtt korában el-elvándorol.

Mindezt a munkát nem azért végezteti vele az intézet, hogy paraszt vagy iparos legyen, belőle hanem azért, hogy

— Két éve bizony lesz a jövő hónap huszadikán. Addig csak hányódtam-vetődtem. Hogy meghalt az asszonyom . . .

— Hallottam.

— . . . hogy meghalt az asszonyom, kiáltottam az erdőből. Mindig ráfizettem a kezem alatt levő oláhok munkájára. Nem mondom, hogy megcsaltak, de tudja, kisasszony, sirt bennem a lélek, hogy olyan fiatalon maradtam özvegyorsban. Tengtem-lengtem rokontól rokonig, kegyelemkenyéren, míg csak fel nem fogott veszendő soromon az erdész ur, a kisasszony apja és ő tett be ide gátörizni. Sajnálta. De jó ő is vagyok.

— Szegény Teréz, — írta apám, mikor meghalt. Megirattam a jó asszonyt. Meddig éltek együtt?

— Három esztendeig. De higgye el, kisasszony, egy rossz szó nélkül. Azért is voltam olyan panaszos. Most már tudja az én Istenem, most már könnyebb vagyok. Itt megragadtam s lekoptatta az idő lelkemről a keserűséget. De hogy most a kisasszonyt láttam, megint eszembe jutott az az idő, amikor az én Terézem a kisasszonnyal mint gyermekkel játszott.

— Bizony tiz esztendeje annak, mert én már husz vagyok.

— Maga kisasszony szerette az én Terézemet, ugye?

— Bizony szerettem. Hisz mindig együtt jártunk éprészni az erdőbe. Tudja mindig arra, amerre maga volt a fejszékkel. Teréz nagy derék leány volt, én meg vékony gyermek, mint a fiatal fenyő.

— Tudom.

— Mindig engem féltettek, olyan silány voltam.

— Azt is tudom. Mégis Teréz halt meg, az én feleségem, a kisasszony meg dáma lett.

Pál elvesztette tekintetét. Belenézett a napsugárba, nagyon erős volt neki. Aztán körülhordozta szemét a nesztelen erdőn, végre nagy szemének nézése beletévedt az uri leány fekete szemébe. Belevesztette, ott felejtette. Ő merete ezt tenni a paraszt gátör. És az urileány a Pál szemében intelligenciát semmit, de talált ott feneketlen tüztengert, melynek melege majd összeperzselte lelkét.

Bucsuzott.

— Ég vele, Pál. Messze van a házunk. Ni milyen meszeszerűn piroslik a téglája. Arra lent, látja? Az aljban.

Hogyne látta volna Pál.

Ezután látta még csak igazán az erdész ur házatának piros tégláját lent, az aljban.

Akarta — nem akarta valahányszor a gát mellett megállott — pedig mindig ott állott meg, akármerre nézett, addig-addig járt

körül míg egyszer csak ott pihent meg szeme az erdészlakon, lent a völgyben. Épen úgy, mint a delejtű. Mozog jobbra, himbál balra, de végre is megáll észak felé. Akkor aztán nem mozdul, mindig északot nézi. Pál se különben. Az ő özvegy lelkének észak csillaga az erdészlakban lakott. Szégyelte magát. Hogy milyen gyenge, gyerekes lett az ő harmincesztendejével. Még, hogy ő szeresse a kisasszonyt! No de ilyet!

Am azért a világ minden kincséért ki nem adta volna szívéből ezt a titkot. Ugy bánt szerelmével, mint a göbösujju favágó, a kezébe került picike irópennával. Félénken, esetlenül.

Irma kisasszony gyakran tévedt a gát felé. Eleinte csak úgy, később meg már vágyból. Hadd hallgassa, hogy beszél az a parasztlelek az ő Terézéről, akit utoljára csak olyanakk tartott maga Pál is, mint egy falusi templom oltárképét. Nézi, nézi az ember, imádkozik hozzá, de nem gondol a modellre, akiről a Madonnát lefestette valami vándorpiktor.

Pál is csak beszélt az ő meghalt Terézéről. Irmának, csak az ő meghalt asszonyához, szívének falusi oltárképéhez fohászodott untalan, de a modell már Irma, az erdész kisasszony volt.

*
Eljött egyszer a szomszéd erdész s meg-

Mindenki tudja már GUTFRIED TESTVÉREK áruházában a „Gólyához“

hogy jól és olcsón csak SZENT LÁSZLÓ-tér (Holdas-templom mellett.) lehet vásárolni.

Férfi gallér minden fazonban, drbjá 11—15 kr. Férfi ing, piqué mellő, drbjá 110, 140, 185. Férfi ing szintartó zefirből, drbjá 95, 140, 195,

tanulja meg a hasznos munkát, a testi foglalkozást s hogy tanulja megbecsülni a munkás embert is!

Ha aztán kikerül az intézetből, nem válik belőle sem munkakerülő, sem az apai vagyon elpazarlója. Nem pedig azért mert nem fog futkosni a testet-lelket sorlasztó nemtelen élvezetek után, nem turkedvelő, kávéház-és vendéglőlátogató urfi, sem aszfaltbetyár és szoknyahős, sem kártyás és klubokat bujó, hanem talpig ember minden ízében. Ha elvégzi becsülettel, ahogy megszokta napi teendőit, vagy nemes társaságot keres, vagy hasznos társadalmi tevékenységet fejt ki, vagy testi munkában, a maga kis műhelyében talál foglalkozást, szórakozást és szellemi pihenést.

IV.

Nagy gondot fordít az új iskola a férfias játékokra és sportokra. A játékok közt legjobban üzik a crickekét, labdázást, futást stb; a sportok közt a gyaloglást, hegymászást, úszást és kerékpározást. Nyaranta föl-fölkerekedik egy-egy sport deák s tanáraikkal felkeresik a szép hegyes vidékeket. Tábori sátrakat visznek magukkal s alattuk töltik az éjjelt, nappal pedig másszák a hegycsúcsokat. Vagy tavak mellett ütnek sátrat és naphosszat a vizen tanyáznak.

Ilyetén együttes élés mellett a tanár előttük nem a megkövesült tekintély, hanem egy idősebb és okosabb barátjuk, akit nem letanáruraznak, elkoptatott, immár mindenkinek kijáró címzéssel, hanem a meleg szeretet jelekép bácsinak szólítanak.

kérte Irmának a kezét. Odaadta az apa is, Irma is.

Mikor a lakodalmat tartották, az öreg erdész lerendelte Pált a gát mellől, segítsen valamit a háznál, kezelje a bort, ügyeljen a cigányokra, nehogy valamit ellopjanak. Kelletlenül engedelmességet Pál s rémülten látta, hogy milyen boldog Irma kisasszony a fiatal erdész ur mellett. Reá ügyet se vetett. Kacagott a vendégekkel, úgy táncolt, mint aki nem is sejtí, hogy táncoló lábával egy komoly ábrázatu, képzelődő lélek rombatemetett oltárképen tapos összevissza.

A lakodalom után Pál visszatért a gát mellé. Elvitte oda nagy, rémült bánatát, mely a mulató urak és uriaszenyok, urileányok vidám kacagása között született meg lelkének rejtekhelyén.

Másodjára érezte özvegyének magát. Egyik özvegyiségét egy temetés, a másik özvegyiségét egy lakodalom okozta.

Várta várta, hogy másképpen lesz. Leste, hogy majd valami elfeledtetni vele gonosz vergődése okát, de mert mindig a gát körül akadt dolga, nem volt, ami kizökkentse az ingoványos emlékekből.

Egy pénteken, mikor a kürtszó jelezte, hogy huzza fel a zsilipeket, hadd eresztődjék meg a rohanó ár: hát felhuzta a zsilipeket, megeresztődött a rohanó ár. Azután pedig gyorsan beleállott a telni kezdő patak fenekére a gátör. Bokáig ért a víz neki, azután térdig, derekig. Most már megijedt, de mert a víz nőtnött és rohant, nem birt többet kigázolni belőle s lesodródott a lábáról. Ment a teste lefelé a völgy lejtőjén, mintha a fatörzs lett volna.

A nagyobb kirándulásokat a nagyszünet alatt végzik. Mert a reformiskolában másképp tagolódik a tanév. Karácsonykor és husvétkor félhavi szünetet kapnak a növendékek, amelyet otthon szüleik körében töltenek. A nyári szünet szintén félhavi. A többi részét a nagyobbak szintén kirándulásokra fordítják; a kisebbek idegen országba mennek, a hol velük egykorú pajtásaik segítségével gyakorolják magukat az idegen nyelvben. S mindezt az iskola költségén végzik. Épen az a magyarázata annak, hogy modern nevelő intézetek a többiekhez képest drágábbak. Egy-egy tanuló évi tartás és nevelési díja 2500 K. De ebben aztán mindaz benne van, ami a neveléssel és tanítással jár. A mi felfogásunk és viszonyaink szerint ez az összeg tetemesnek látszik. De hát sajnálja-e ezt a szülő, aki fiából nem sápadt, ideges, életunt könyvmolyt vagy munkakerülő, léha világit akar nevelni, hanem piros-pozsgás, erős izmu és idegzetű, okos tudományyal fölszerelt, derék s jellemes, munkaszerető férfit? Sok-e ez a pénz olyan munkáért, melyet a legjobb akarattal, önfeláldozással és tudással sem lett volna képes teljesíteni s azonfelül annyi körültekintéssel és oly sokoldalulag?

V.

Hogy a növendékek vallási kötelességeiknek ne csak eleget tehessenek, hanem erős és mély vallásos érzés hassa át lelküket; hogy a vallásosság valódi lelki szükségletük legyen: a reformiskolák áhítatkeltő kápolnával, illetőleg imádságos házzal is el vannak látva. A vallásos oktatás és az istentiszteletek tartása végett rendes hitoktató van alkalmazva, aki az oktatást ugyanabban a szellemben és tanítómódszerrel végzi, mint a többi tanárok; vagyis ő sem magoltat a növendékekkel, hanem kérdezgetve, olvasgatva és lépésről-lépésre haladva vezet be növendékeit a vallás mélységeibe; nem szörszálhasogató módon dogmatizálva, hanem a vallási igazságokat s az ezeken nyugvó vallásos erkölcsöket tanultatja és gyakoroltatja velük, élőkön ő maga, mint legalkalmasabb példakép. Érdekesek a reggeli és esti ájtatosságok. Reggelre kelve munka előtt harmatos reggelen kimennek a parkba és ott az isten szabad ege alatt a madarakkal egykarban zenigik el Isten dicséretét egy-egy himnuszban, úgy kéri az ő segédelmét napi munkájukban. Este felé pedig, mikor a nap hanyatlani kezd s a napi munka véget ért, valamelyik tanárunkkal letelepszene az ősi fa alá, ahol az felolvas nekik egy részt a Szentírásból, vagy Jézus életéből, aztán elrebegik a Miatyánkat, elénekelnek egy esti fohászt, úgy mennek haza pihenni. A katolikus tanulók évenként néhányszor, világi tanáraikkal együtt elvégzik a gyónást és áldozást, ami bizonyára serkentőbb ha-

tásu a vallási érzés mélyítésére, mintha csupán papi embertől ugyanaz. A protestáns fiúk szintén tanáraikkal együtt járulnak az Úrasztalához. Evés előtt és evés után mindig imádság járja.

VI.

Ilyen nagyjában az élet az új iskolában. Méltán megilleti hát ez a név, hogy *újiskola*. Új benne a nevelés és oktatás szelleme, új a módszer, ahogy a jövő polgárt, az előkelő társaság művelt tagját, az államélet egyik fontos tényezőjét az életre elkészítik. Sem a növendék fejét nem igyekeznek túltömni olyan ismeretekkel, amelyeknek hatása csak addig ér, amíg le nem rázza magáról az iskola porát. Sem teste nem satnyul el a szellemi munkák terhe alatt, sőt éppen azzal, hogy télen-nyáron naponként átlag 5, de ha az idő kedvez, még több órát dolgozik vagy sportol a szabadban, tiszta, portól mentes és friss levegőben, erős, vállas, pirospozsgás és edzett idegzetű ifjúvá fejlődik. Sem erkölcsi mivolta nincs kitéve káros hatásoknak, mert a példa, melyet maga körül lát, fölemelő, a báuásmód, melyben részesül, szeretettel teljes és előkelő, amilyen úri fiúnak dukál s amilyent tőle is elvárnak. Végül azzal, hogy ideje reggeltől estig munka és nemes szórakozás közt telik el, megtanulja és megszokja, hogy az élet egyik legnagyobb boldogsága és élvezete a munkában van, hogy legnagyobb öröm dolgozni magunkért, embertársainkért és ezzel egyszersmind a hazáért.

Mindezeknél fogva ez az új intézmény annyira életre való, hogy meghonosítása szinte nemzeti érdek. Nálunk Magyarországon még nincsen ilyenfajta újiskola, pedig hogy elkelve akár száz is! De ha még nincs, — lehet. Csak az szükséges, hogy a magyar ifjak vágyjanak ilyen új iskola után, a magyar szülők pedig nagyon óhajtsák és nagyon akarják!

Magyarország a külföld előtt.

Ha egy szinzig becsületes emberre kigyót-békát hánynak is, az a becsületes ember legfeljebb mosolyog rajta, mert igen gyanus dolog, ha valaki minden jött-ment gyalázatos hazudozásai ellen védekezik. Nincs arra semmi szükség és nincs is annak semmi értelme.

Igy tettünk idáig mi magyarok is, midőn a művelt nyugaton valaki, vagy valamelyik ujság reánk öltögette a nyelvét, hazudott össze-vissza, kötetekre való. Nem is vettük észre és ha igen, nem is hederítettünk rája. Legfeljebb, ha nagyon meguntuk a jó dolgot, hát ezt az ujságot kitiltottuk az ország területéről ennél tovább azonban soha sem mentünk.

Amig csak külföldiek szidtak bennünket magyarokat, hát úgy gondoltuk: üsse a kő! — rosszul voltak informálva. Azonban most látjuk, hogy honfitársunk *informálja* a nyugati németek sajtóit, a holló-szervezettel ellátott lakóit-

Új férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca (Zöldfa-szálloda épületében, a Sörcsarnok mellett)** e hó folyamán egy férfi-, fiu- és gyermekruha-üzletet nyitottunk, hol legfinomabb szövetekből készült ruhák óriási nagy választékban és igen olcsó árk mellett kénytelenek eladásra. **Jelzavunk:** -Kevés pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. — Megtekintés **ingyen, próbabevásárlással** meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

GELBERG és NAGY.

Buchinger Manó lobogtatta a forradalom vörös lobogóját és gyalázta az egész világ előtt Magyarországot.

Olvastam azt is, a »Aniette an beurre« Párisban megjelenő művészeti és élclapban mely, külön kiadásban mutatja be betűben és képben elnyomott szláv testvéreink helyzetét abból az alkalmából, hogy a cseh újságírók ott gyüleseztek.

Itt lenne az idő tenni már valamit az ilyen perfid támadások ellen.

Idáig még a magyar sajtó sem cáfolta meg ezeket a hazugságokat, de ezután az sem lesz elég, mert utóvégre magyarul nem tud mindenki. Ide a céltudatos, erős és meggyőzően felvilágosító ellenakció szükséges, még pedig költséget nem kímélve.

Órvendünk annak, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök, az ideai budgetvita során az ellenakció költségeinek felvételére ígéretet tett és rajta leszünk, hogy az akciónak meg legyen az óhajtott eredménye.

R.

Krónika.

Megdöbentő dráma hírére terjesztik az újságok: egy paraszt legény megforgatta és rejtett kését menyasszonya szívében, mert nem hitt a menyasszonya tisztaságában. Azután pedig mint aki jól végezte a dolgát elment a csendőrségre és követelte, hogy számoljanak le vele mert ölt.

Gyilkolt, mert becstelenné hitte azt, akinek néhány nap múlva örök hűséget akart esküdni és hűségi esküt várt az Ur Isten oltáránál.

Hagyjuk el a romantikát, nézzük a száraz gazdaságot.

A »vidék« közismert becsületes leányait csak úgy ontják a vasuti kupék a fővárosba, mikor már betakarítottak. Mindegyik az imádságos könyvével kezében érkezik meg — és tarisznyájában a »hazai« pogácsa.

Mit tudja ez az ártatlan lélek, hogy mi is tulajdonképpen a nagy város? Kábultan, virágreményekkel hagyja el a kupét és nem léphet kettőt sem, hogy bele ne essék a *kvártélyos asszony* ölelő karjaiba.

Helyet keres ugy-e édes virágom? ez az első szó, *szerezek én magának helyet, jót, megfogják ott magát becsülni, addig is nálam lakhat 20 krajcárt fizett egy éjszakára, nem sok ugy-e?*

És az ártatlan falusi lélek belemegy a csapdába. sőt azonnal ír is haza levelet és megírja az ő boldogságát, hogy a Jó Mari néni mennyire szereti őt, szerez majd neki jó helyet, a szállás is olcsó . . . csak legyenek otthon nyugodtak . . .

Es a Mari néni másnap reggel jelenti egy elegáns, vastag óraláncu, gondosan kezelt szakkallu urnak, hogy van új portéka . . .

Legtöbb esetben csak ígéret, néha pénz is — levelezik a leányt a lábáról — és a leány elbukik . . .

Az imént egyszerű dolgos paraszt leányból dáma lesz.

Ha a Mari néni nem tudja levenni a lábáról leányt, a sorsát így is ritkán kerül ki.

Szolgálatba lép.

A házigazda, a fiu, szobaurak gondoskodnak arról, hogy letörjék és a sárba tipossák a liliumot. És azután jön a folytatása.

Gyilkoltnak és gyilkoltnak!

Figyelmébe ajánlom a községi előjárónak, hogy van Budapesten igen sok zárda és egyesület, kik a szolgálatot kereső nő cselédeknek ingyen szállást és ételmezést adnak sőt ingyen el is helyezik. Tanítsák ki őket erre, kevésbitsék a lilium tiprást.

R.

UJDONSÁGOK.

* **Uj magyar nemesek.** A király *Törley* Gyula szabadkai lakosnak és törvényes utódainak, valamint néhai *Törley* Antal volt szabadkai földbirtokos utódainak a magyar nemeséget adományozta és megengedte, hogy nevezettek néhai *Csantavéri Törley* József »Csantavéri« előnévét és címét használhassák.

* **Lukács Ödön memoranduma.** Ismeretes, hogy a pénzügyi kormány annak idején Pozsony, Zágráb és Fiume városok részére kölcsönkötvényeket bocsátott ki, amelyek kamat, illeték- és bélyegmentesek. Ebből kifolyólag Lukács Ödön tanácsos memorandumot készített, amelyben azt az indítványt terjeszti elő, hogy a város irjon föl a parlamenthez, hogy az a pénzügyi kormánytól tegyen lépéseket arra nézve, hogy azt a kedvezményt több életképes vidéki városra is terjesszék ki, így városunkra is. A tanács az indítványt a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti.

* **Aszfalt járdát kérnek.** Három utca, a Körözs-, Páris- és Beöthy Odön-utca lakói kérvényt adtak be a tanácshoz, amelyben a járdák aszfaltozását kérik. A tanács azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy adják ki a kérvényt véleményezés végett a mérnöki hivatalnak, amely a költségvetést és a terveket elkészítve, azt a szeptemberi közgyűlés elé terjeszti, amely a mérnöki hivatal jelentése alapján érdemben fog dönteni a kérvény sorsa felett.

* **Nagylelkű alapítvány.** A *Lederer* és *Kálmán*-féle szeszgyár volt igazgatója, néhai *Veisz* Gábor és neje négyezer koronás alapítványt tettek, azzal az intencióval, hogy az alapítvány felének az évi kamatait, 80 koronát egy szegénysorsu, jó magaviseletű, *kereskedelmi érettséget* tett fiatalember kapja, a másik két ezer koronának ugyanannyit kitevő kamatait pedig egy tisztességes, törekvő, magát *önállósítani akaró* fiatal iparos támogatására és segélyezésére fordítsák. Az alapítvány elnyerésénél csupán csak az van kikötve, hogy a *Benedek*, vagy *Veisz* családok hozzátartozói, vagy a gyár alkalmazottainak a leszármazottjai előnyben részesülnek. A tanács az alapítólevelet most készítette el és az jóváhagyás végett a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti.

* **A pályaudvar előtti árubódék.** A tanács még egy régebbi közgyűlésén elhatá-

rozta; illetőleg elrendelte, hogy a pályaudvar előtti árubódékat, amelyek közrendészeti, közforgalmi és közszépítészeti szempontból nagyon is sok kifogás alá estek eltávolítja. A rendelet ellen a bódék tulajdonosai felebezést adtak be, amelyet a közrendészeti bizottság most azzal az indokolással utasított el, hogy az alsóbbfoku fórum rendeletének a motívumai fennállván, a kérvénynek helyet adni nem lehetett.

* **A tanonc otthon.** Az Országos Gyermekvédő Liga a tegnapi nap folyamán értesítette a városi tanácsot, hogy a Tanonc otthon építése ügyében *Madarász* József építész vállalkozóval megállapodásra jutott s mivel a szerződés létrejött, a vállalkozó már megkezdte az építési alapmunkálatokat.

* **A város kölcsöne.** A juniusi közgyűlés elhatározta, hogy a vízmű kibővítése, az utcák burkolása és az állami iskolák építkezési munkálatainak a fedezésére másfél millió korona kölcsönt vesz föl. Ugyanakkor megbizta a városi tanácsot, hogy a kölcsön nyújtására hajlandónak mutatkozó három nagyváradai pénzintézetből a törlesztési terveket szerezze be. Ez meg is történt s a tanács a beszerzett kötvényeket döntés végett a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti.

* **Lecsapott a villám.** Iklód pusztán tegnap délután háromnegyed óráig tartó rettenetes vihar volt. Eközben a villám a kerékgyártó lakásába lecsapott és a konyhát teljesen összetörte. Emberéletben kár nem esett.

* **Hirtelen halál.** Hadadi Dániel érsem-léni lakos gazdasági intéző tegnap délután érkezett Nagyváradra az érmelléki vonaton. Bérkocsiba ült, hogy a városba hajtasson. Utközben azonban hirtelen rosszul lett s a kórházban, hova bevitték, néhány percnyi kínlódás után meghalt. Agyszélütés ölte meg. Temetése ma délután 4 érákor lesz a Körözs-oldal 271 sz. házból.

* **Ebmarás.** Moskovits Adolf és fiaik szálkai gazdaságában tegnap több apró csillagvárosi gyerek mákot eszegetett. Moga Mihály csósznek a kutyája közibe rontott az apró mák pusztítóknak s egyet lábikrán harapott. Márkus Bernát mészáros iparos kutyája tegnap megharapott egy leányt, ki az udvarra valamiért ment. A kutyákat a rendőrség megligye-és végett a gyepmesterhez kivitette.

* **Részegek verekedése.** A Fábíán-utcán lévő korcsmában Valki Mihály és Bóka Imre hely nélküli cselédek iddogálás közben összeverekedtek. Mielőtt azonban nagyobb kárt tettek volna egymásban, zár alá kerültek.

* **Rablás a vonaton.** Rouen és Trouville közt — így jelenti ezt egy Párisból érkezett távirat — vakmerő rablógyilkossági kísérlet történt. Egy Lemaire nevű francia urhölgy utazott egy első osztályu kocsiban. Trouville közelében egy ember lépett a kupéba, vaskopolóval megtámadta és sulyosan megsebesítette az asszonyt s elrabolta sok ezer frankra rugó készpénzét és értékpapirjait. A rabló azután megrántotta a vészféket s a vonat eközben megállt. Mialatt a vonaton zűrzavar keletkezett, a gonosztevő leszállt a vonatról és elmene-kült. A sulyosan sebesült hölgy a halállal vívódik. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy a tettes nem volt más, mint a hölgy kísérője, egy

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador szíremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és s i r k ő g y á r .

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fióktelepek:

Déva. Nagyszeben. Bánpatok.

Duarte Guzmano nevű portugál ember, aki azóta eltűnt. A rendőrség körözés-levelet adott ki ellene.

Cselédügy. Az elmúlt hét folyamán 284 cseléd változtatott gazdát. Különösebb cseléd panasz nem volt. Mezőgazdasági munkást nem közvetített a r. kapitányi hivatal. Cselédügyben volt panasz számos és a cseléd-mizériák egy cseppet sem javultak, sőt, a nagyszámu helyváltoztatás szerint egyre fokozódnak.

* **Aki a szüleit veri.** Szabó Károly fater bérkocsis nagy ribilliót okozott az elmúlt éjszaka a Szent Anna utca 26. sz. házában, ahol ittas állapotban öreg szüleit meg akarta verni, sőt megöléssel fenyegette őket, ha pénzt nem adnak neki. Lezárattott.

* **Lopott butorok.** Somogyi Imre őrmester e hó elsején Hentes-utca 5. sz. házába költözött. Miután a lakást mindjárt nem foglalhatta el, butorait a pincébe rakta. Ma vette észre, hogy holmiját valaki megdézsmálta. Nyomozás folyamatban.

* **A Püspök-fürdő vendégei.** Az országos hírű Püspök-fürdőben állandóan sok és előkelő vendég tartózkodik, olyanok kik megrongált egészségüket gyógyítják és olyanok is akik kellemesen szórakozni vágnak. Az elmúlt héten a következő vendégek érkeztek:

Szücs Géza és családja városi főszámvevő Nagyvárád, Weisz Adolfné Nagyvárád, Sonnenwirth Rózsika Nagyvárád, Balogi Imréné földbirtokos neje Hódmezővásárhely, Deutsch Szidorné és leánya magánzó Nagyvárád, Bordás Sándorné földbirtokos neje Hódmezővásárhely, Czövek Józsefné Hódmezővásárhely, dr Csáky Lajos éa családja ügyvéd tiszti főgúsz Hódmezővásárhely, Klein Sámuel és családja kereskedő Marosvásárhely, Nyikos Lászlóné földbirt. Hódmezővásárhely, Blayer Jakab és neje keresk. Sarkad, Lóvi Farkasné keresk. Mezősas, Klein Samuné Mezősas, Weisz Salamon kereskedő Gyula, Schweitzer Károly magánzó és neje Kun-Madaras, id. Csáky Lajos földbirt. és neje Hódmezővásárhely, Szabó Gőrgy föld. Szilágy-Somlyó, Benedek Dávidné kereskedő Nagyvárád, Benedek Miksáné vezértitkárné és családja Nagyvárád, Di Gaspera Henrik máv. főellenőr Kolozsvár, Gámán Dezső nyomdatulajdonos Kolozsvár, Tóth Sándorné földbirt. H.-Szóvát, Reisz Albertné és fia kereskedő neje Doboz, Horváth Gézáné rendőrkapitány neje Nagyvárád, Horváth Mici Nagyvárád, Philipp I. kereskedő Elek, Philipp Zseni földbirtokos neje N.-Pál, Hok Jenő és neje anyakönyvvezető Belényes, Kertész Lajos és neje fakereskedő Nagyvárád, özv. Magyar Gézáné magánzó Nagyvárád, Grósz Arnoldné földbirtokos neje Szeghalom, özv. Jung Ferenccé Nagyvárád, Jung Erzsike Nagyvárád, Winkler Jozefa magánzó Nagyvárád, özv. Sürgerné Nagyvárád, Liptai Károly és neje hírlapíró Nagyvárád, Szerény Cábó és neje nyug. főbíró Budapest, Lévy Sándor és családja ügyvéd Nagykálló, Laczkovits Antalné magánzó Budapest, Feszary Ferenc földbirtokos Abony, Laczkovits Mária magánzó Budapest, dr Párdányi Emilné orvos neje Budapest, Éber Józsefné reál tanár neje Budapest, Bardon Ferenc és családja püsp. urad. épít. ellenőr Nagyvárád, Leitner Lázár és családja kereskedő Nagyvárád, Reich Mórné, Rosenfeld Mici Székelyhid, Aszalay Gyula főjegyző Doboz, Biki Károly és neje ev. ref. lelkész Szatmár, Mile Dezső és családja máv. hivatalnok Szolnok, özv. Prescl Róbertné magánzó Ref. Kovácsháza, Prescl Malvin áll. tanító Ref. Kovácsháza, Halász Ignáczné kereskedő neje és leánya Karcag, Fenyő Sándorné kereskedő neje Debrecen.

* **Egy kedélyes délelőtt.** Ebben a nyári forróságban bizony nagyon jól esik az embernek, ha egy heti fáradságos munka után a vasárnapot kedélyesen töltheti el. Csipoth Ferencz, a Pannónia étterem bérője gondoskodott arról, hogy vasárnap délelőtt 10 órától 1 óráig a műpártoló közönség jól érezze magát. Ugyanis a jelzett időben a 37-ik gyalogezred zenekara hangversenyez, mely hangverseny alatt ételek és italok az ismert olcsó árban lesznek felszolgálva.

* **Uj ipartelep.** Örömmel értesülünk, hogy hazánk legnagyobb ipartelepe, az előnyösen ismert Bohn féle téglagyárak most Békéscsabán is nagyszabásu telepet létesít. A tulajdonosok elismert szakavatottsága és erélyessége bizonyára ezen új telepet is rövid idő alatt elsőrendű iparteleppé fogja emelni.

x **Az intelligencia találkozó helye** az Európa szálló árnyas, hűs kerthelyiségében, hol naponta változatos műsorral mozgófénykép-előadásokat rendeznek Pócsi Laci teljes zenekara közreműködésével.

x **MOLNAR H.** Bémer-térl cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és Tea-sütemény kapható. Telefon 395.

* **Uj vendéglő.** A volt «Kecskeméty féle» vendéglő: — mely a vidékiek kedves találkozó helye Strobl János vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen c-apolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

Borzalmas gyárkatasztrófa.

Szeged, augusztus 8.

Ma délután a városban és környékén óriási vihar dühöngött, amely még eddig kiszámíthatatlan anyagi károk mellett emberéletben is retentő pusztítást vitt véghez. A várostól mintegy háromnegyed óra járásnyira fekvő ujszegedi kenderfonó gyártelepen történt a katasztrófa. Egy retentő szélroham ugyanis ledöntötte a gyár ötven méter magas kéményét, amely bezuza az alatta levő kazánház tetőzetét és az ott ebédelő több mint száz munkást maga alá temette. Akiket a beomló törmelék és a tégladarabok el nem temettek, azok közt a fölrobant kazán izzó vasdarabjai és a kitóduló forró viz tett rémes pusztítást.

A katasztrófa híre villámgyorsan szétfutott az egész városban s pár pillanat alatt óriási embertömeg állta körül a leomlott gyilkos romokat, melynek véres törmelékei közül egy halálgörcsökből vonagló kéz meredt elő segílyt kérve s halálhülység, jajszó hangzott elő tompán.

A katasztrófa színhelyén csakhamar megjelentek a szegedi mentők és a városkeli orvosok s a katonaság segílyével hozzákezdtek a mentéshez.

Eddig két halottat és tizenhárom súlyosan sérült munkást huztak elő a romok alól. A városban szétfutott rémhírek 70—80 halotról beszélnek. Az áldozatok számát hivatalosan még nem sikerült megállapítani.

Ujszeged, aug. 8.

A névsor olvasásnál 70 ember hiányzott. Valószínű, hogy ezek legnagyobb része félelmében szétfutott. A katasztrófa teljesen a véletlen műve.

A munkások ugyanis a munkás ebédlőben

tartózkodtak, amikor egy szélroham elvitte a fejük felől a tetőt. Ekkor mentek át Szernyédi Imre fűtő indítványára a kazánházba, ahol pár pillanat múlva beállt a rémes katasztrófa.

A szerencsétlenségért a gyárvezetőséget terheli a felelősség. Annak idején ugyanis, mikor az építkezési munkálatok folytak, Erőss János városi mérnök kifogásolta az építkezésnél mutatkozó szabálytalanságokat, minek következtében a gyár nem is kezdhetette meg az üzemet.

A gyár vezetősége ez ellen kérvényt adott be és ennek eldőltségéig megkezdte az üzemet. A kérvény sorsa most lett volna eldőlendő, mikor közbejött a borzalmas szerencsétlenség.

Ujszeged, aug. 8.

Az elpusztult gyár a Tisza partján, az állami főgimnázium szemben volt. Ezelőtt mintegy 25 évvel létesítették azzal az intencióval, hogy az alföldön a kendertenyésztést és kenderipart föllendítsék.

Ezelőtt Szalman és társáé volt, most egy részvénytársaság kezelte, amely nagyobbára bécsi tőkepezésekből állt. A telep 800 munkást foglalkoztatott.

TÁVIRATOK.

A románok ünnepe.

Szilágyosomlyó, aug. 8. Az Astra ünnepségre érkező vendégeket a megye határában Barbolyovics püspöki helyettes vezetésével egy küldöttség fogadta. Az üdvözlő beszédre Baran András brassói tanár, alelnök válaszolt. A vendégek között van Pap György, a nemzetiségi párt elnöke, Kozma Parten, az Albina igazgatója, Serbán Miklós és Maniu Gyula orsz. képviselők, dr Papesztin hátszegi esperes, továbbá több ügyvéd, tanár, pap, tanító és az Astra tisztviselői. Az ünnepi misével kezdődött az ünnepség, majd 800 terítékű társasébredre gyűltek össze a vendégek.

Meghívott hatóságok távolmaradásukat kimentették. A banketten többen román királyi rendjelt viseltek, a nők tolettjeiken, nyakkendőiken a román színeket viselték. Különben az ünnepség program szerint, minden incidens nélkül tolyt le. Az iparkiallítás, melyre nagyban készültek, elégitette ki a várakozást.

A gyűlés ma véget ért és holnap a vendégek elutaznak. A vendégek egy része Oláhbaksára rándult, ahol Barnuc nevű, a 60-as években elhalt politikai vezérférfitu nyugszik.

Rudini meghalt.

Róma, aug. 8. Rudini márki, volt olasz miniszterelnök az elmúlt éjjel 10 óra 40 perckor meghalt. A halál beálltakor egész családja

— Angliából importált, kiállításokon I-ső díjjal kitüntetett, fajtiszta óriás szőlőktől származó bécsi kék óriás, orosz hermelin és ezüst prém nyulak olcsó árban kaphatók —

JELINEK GÉZA minta nyultelepén

— Nagyvárádon, Nyárfa-utca 5. szám alatt. —

ágyánál volt, Beccaria udvari káplán közvetlenül Rudini elhunyt után halotti imát mondott. A halál hírért rögtön tudatták a királlyal és Giolitti miniszterelnökkel. Holnap bontják fel a végrendeletet. Az elhunyt utolsó kívánsága volt, hogy ne tegyenek virágot koporsójára és hogy a leggyorsabban temessék el. A temetés vasárnap, vagy hétfőn lesz. A holttestemet nem közlissamozzák be.

Ujabb segítség Zeppelinnek.

Berlin, aug. 8 A birodalmi gyűlés legközelebbi ülészakájában újból nagyobb összeg folyósítását fogják Zeppelin részére javaslatba hozni.

A portugál forradalmárok.

Lisszabon, aug. 8. A haditörvény-szék a januári forradalmi mozgalom 5 résztvevőjét háromévi várfogságra és további háromévi deportálásra ítélte. Kettőt fölmentett.

A visszavont reformjavaslatok.

London, aug. 8. A Times jelenti Pétervárról: Ma hivatalosan is közzé fogják tenni, hogy az orosz-angol macedoniai reformjavaslatot visszavonják.

A sah gyémántjai.

London, aug. 8. A Times jelenti Teheránból: Orosz tudósítónk jelenti, hogy a sah koronagyémántjait elzálogosította.

A történettudományi kongresszus.

Berlin, aug. 8. A történettudományi kongresszus tagjait ma a Rathausban fogadták, Molke belügyminiszter a képviselt országok uralkodóira, Reicke polgármester pedig a kongresszusra emelte poharát.

A finn kamatláb leszállítása.

Helsingfors, aug. 8. A finnországi bank a rövidlejáratu váltók leszámitolási kamatlábát 6 és fél, illetve 7 százalékról 6, illetve 6 és fél százalékra szállították le.

Pusztító vihar Olaszországban.

Terni, aug. 8. Tegnap este erős vihar volt jégesővel, amely a környéket és más közelékvő helységeket is nagyon megkárosított. Terniben több ház megsérült. Egy ház beomlott, melynél egy gyermek halálát lelte. San Zenone állomáson kisiklott egy tehervonat és a kocsi feldőlése következtében megakadályozta az expresszvonat bejövését.

Molinella, aug. 8. Erős vihar mintegy 2 kilométernyi környezetén a városnak, tökrétette a vetéseket. Egy ház beomlott.

Törökország kölcsöne.

Berlin, augusztus 8. A Berliner Tagblatt jelenti Londonból. A török kormány azon fáradozik, hogy Angliában kölcsönt vegyen föl abból a célból, hogy a török flottát megerősítse. Az angol kormány támogatását a kölcsöntervhez már előre megígérte.

Megölte a tigris.

Hamburg, aug. 8. A Hagenbeck-féle állatseregletnek egyik tigrise rátámadt az

egyik örrre. A tigris az ör nyakának ugrott és szétharapta a nyakereket. Az ör elvérzett.

IRODALOM.

Hajnal. Az amerikai magyar katolikusok pompásan szerkesztett lapjának 21. számát vet-tük. Szébbnél-szebb cikkeket irtak bele a ren-des munkatársak: BöhmKároly, Csizmadia Pál, Grósz Ferenc, dr. Szelvey Lajos, Homicskó Jenő, Messerschmidt Géza és Szabó Gyula.

TANÜGY.

Iskolai értesítés. A nagyvárad községi polgári leányiskolában f. é. augusztus hó 31-én hétfő délelőtt 8—12. tartatnak a javító és pótló-vizsgálatok, ugyanazon a napon délután 3—5-ig a felvételi, illetve különbözeti vizsgálatok f. é. szeptember hó 7 én hétfőn tartatnak a magán-vizsgálatok. Minden vizsgáért legkésőbbben f. é. augusztus hó 15 ig kell folyamodni, később je-lentkezők nem vétetnek figyelembe. Nagyvára-don, 1908. augusztus 8. *As igazgatóság.*

MULATSÁG.

Táncmulatság. A margittai ifjuság ma a Margit-szálloda disztermében zártkörű tánc-vigalmat rendez, melynek jövedelme a Margittai Ifjusági Könyvtár javára fordittatik. A rendező-ség erősen bizik, hogy a mulatság jól fog sike-rülni.

KÖZGAZDASÁG.

Kerti munkásképző tanfolyam Nagyváradon.

Hegedűs József bajai kertész, akinek Baján igen szép eredményeket elért, nagyszabásu kerti munkásképző telepe van, amelyen a lelen-gyermekeket képezik ki a kerti gazdálkodás, háziállat-tenyésztés és méhészet körébe vágó ismeretekben, igen érdekes eszmét vetett föl a Nagyvárad város polgármesteréhez intézett be-adványában. Előre bocsátva azt, hogy Baján már ugyis van egy állami kezelés alatt levő lelen-gyermekeket kiképző kertészeti telep az ő házi telepét szeretné valamelyik nagyobb vidéki vá-rosba áttenni. Kérdést intéz a polgármesterhez, hogy minő kedvezményekre lehetne kilátása a város részéről abban az esetben, ha telepét ide helyezné át. Ő a maga részéről 15—20 hold földet kérne, lehetőleg víz mellett, tehát a Körözs mentén segélyt a beruházások költsé-geinek a fedezésére. Ezzel szemben a várost ingyen ellátná fákkal állandóan több munkást alkalmazna s mintegy 20—25 ezer korona be-fektetést tenne a telepbe. Az ajánlat sorsa felett a csütörtöki közgyűlés fog dönteni.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, aug. 7.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra —	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul. —	—	6.89

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. aug. 7.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	98.25
Magyar koronajáradék — — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	94.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	145.—
Osztrák járadék papírban — — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben — — —	99.—
Osztrák járadék aranyban — — —	116.50
Osztrák korona járadék — — —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény — — —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény — — —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény — — —	631.50
Magyar hitelrészvény — — —	689.50
London vista — — —	240.—
Páris vista — — —	95.50
20 márkás aröny — — —	23.51
20 frankos (Napoleonder) — — —	19.09
Német birodalmi márka — — —	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Üzlet áthelyezés miatt

e hó 1-től a raktáron levő áruk fél árban lesznek árusítva mindenkinek érdeke !! !! meggyőződni !! !!

ÁRJEGYZÉK:

1 pár női hosszú kesztyű	40 helyet	20
1 > flor harisnya . . .	70 >	35
1 > kötött harisnya . . .	35 >	171/2
1 tucat patent kapocs . . .	6 >	4
1 drb. nyakkendő . . .	20 >	5

Tisztelettel

Klein Sándor és Vilmos

Rákóczi-ut Szaniszló-utca sarkán.

Szerencsés

összetétele

és a felhasznált borok gondos megválo-gatása eredményezi általánosan elismert kitünő minőségét.

Kapható minden elsőrangú fűszerkereske-désben, kávéházban és vendéglőben.

BOHN M. ÉS TÁRSAI

:: NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA. ::

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep
e szakmában Ausztria-Magyarországon a

BOHN-féle TÉGLAGYÁRAK

NAGYKIKINDÁN ÉS ZSOMBOLYÁN.

Alapított 1864. — Legelőkelőbb referenciák. — Alapított 1864.

50 millió évi gyártás

a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserépekből
VASOXID természetes vörös színben vagy kátrányozva.
GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcserépek. Legolcsóbb, legszebb tetőzet.

Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagykikindai gyártmány
Bohn-féle szab. biztonsági átfedőcserép 272. szám.

Zsombolyai gyártmány.
Szab. biztonsági précell átfedő cserép 253. sz.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
vül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Pénz.

Olcsó
töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi
drágább kamatu kölcsönöket kicserél,
convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való **adás-vételét** vagy
bérlését a legsikeresebb eredmén-
nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financirozza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

27

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Kitűnő hatásu vese- és hólyagbajoknál
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESITETT,
RENDKIVUL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ÜDIT, GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVÁ.

Ivógyógyimódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a veseme-
dence idült hurutjainál, húgykö- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiváiasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásu-
nak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.
Főlerakat Nagyváradon: **Friedl és Jörös** cégnél.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát
melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **megetakarítást** mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.**
60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**
Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.
Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
kép és z-l ámpák, ugyancsak **5** százalékkal
kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,
ívlámpák
állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy
← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.
Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat
1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk
villamos világítási
és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

V. v.

5 13

5 27

5 43

6 07

6 21

6 34

6 41

6 51

7 00

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

7 11

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy a Bazár-épületben a színházszal szemben egy a modern világnak megfelelő

**fehérnemű varrodát,
himző és előnyomdát**

melyben mindenféle fehérneműt legjobb kivitelben és legjutányosabban készítünk. Megrendelések teljes menyasszonyi kelenygyékre elfogadtnak. Állandó raktár a legújabb kész és kezdett kézi munkából. Szíves pártfogásért esedeznek

Kronemer Testvérek.

Varró és himző leányok jó fizetéssel ugyanott felvétetnek. — Tanuló leányok felvétetnek

**A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-
PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.**

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonőket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35, 40, 41, 44 1/2, 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egyszersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

Lakások.

Pável-utca 27. szám alatt ujonnan épülő házban több lakás november elsejétől kibérelhető. A lakások fürdő-, elő- és cselédszobával és egyéb mellékhelyiségekkel vannak ellátva.

Bővebbet a házmesternél.

Tötös Mihály

Épület és díszmű bádigos mester
:: Bethlen-utca 36. szám. ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és díszmű bádigos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szőkőkútakat és vízvezetékeket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költség
vetéssel díjtalanul szolgállok.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
Ugyan ott két tanuló felvétetik.

FAZEKAS KÁLMÁN
adásvételi közvetítő- és okmányszerző irodája
Kapuczinus-utca 5. szám. (Földszint 5.)

Néhány szó arról, hogy mivel foglalkozik a
Fazekas Kálmán irodája.

A Fazekas Kálmán irodája Nagyváradon Kapuczinus-utca 5. sz. alatt megszerez nagykorúsítási engedélyeket, katonaköteles ifjak részére, akik sorozáson túl nincsenek nőülési engedélyeket, nem magyar hangzású neveknek névváltoztási engedélyeket, külföldre szóló utleveleket és hajójegyeket.

A magukat önállósítani akaró kereskedők és iparosok részére iparigazolványt vagy egyéb hatósági engedélyeket.

Megfigyeléseket eszközöl kényesobb természetű családi ügyekben és kívánatra leutazik bármelyik vidékre is.

Elfogad mindennemű munkák szép kivitelbeni lemásolását több példányban is.

Fölvesz házak, szőlők, földek, adásvételek közvetítését.

Lebonyolít gyorsan jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket valamint váltó kölcsönöket.

Ezen iroda ma Nagyvárad legsikeresebb adásvételeket hirdető-, közvetítő-, tudakozó- és okmányszerző-irodája Kapuczinus-utca 5. földszint 5. szám.

Vendéglő átvétel!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Kolozsvári utca

53. szám alatti vendéglőt átvettem a hol kizárólag tisztán kezelt jó italokról és elismert jó konyháról állandóan gondoskodva van.

Tömeges pártfogást kér **Glicce Antal,**
vendéglős.

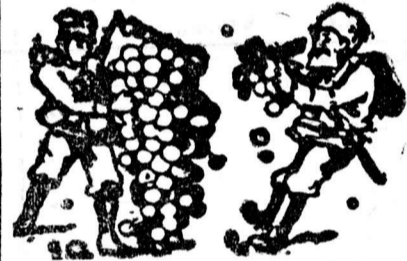
UJ!!

UJ!!

SZEPESY ANDOR
angol uri-szabó szalonja megnyilt

Raktáron vannak a legdivatosabb szövetek. Kívánatra a mintákkal házhoz megyek.

Kolozsvári-utca Templom-tér.

Szőlő-oltványokat

szállít,
fajtisza
ságyáért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendeléseinek megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó mint irasbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

24

Csak egy papírt szívunk, ez pedig**ABADIE.**

**Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.**

24

A nagypiaci 60 sz. házban

1-2 szobás lakás

mellék helyiségekkel
:: együtt kiadó. ::

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Kiadó lakás.

Uj épületben, három szobás utcai lakás parkettirozva, modern mellék helyiségekkel és fürdőszobával; két-két szobás udvari lakás mellék helyiségekkel;

két pince lakás 2 szobás

AZONNAL KIADÓK.

WEISZ JÓZSEF, Kolozsvári-utca 1.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

„Keleti pályaudvar“

Nagy szálloda.

Budapest, Thököly-ut 181 szám.

Villanyvilágítás, fürdők a legmodernebbül berendezve.

Mérsékelt árak

Tulajdosos: **HERSCH SAMU.**

Magyar királyi államvasutak.

186823—908. szám.

A budapest-fiumei vonalon feltételes megállóhely létesítése.

A budapest-fiumei vonalon Budafok állomás és Nagytétény-Diósd feltételes megállóhely közt levő 6 sz. űrháznál Kistétény elnevezéssel új feltételes megállóhely létesített. E megállóhelynél f. é. július hó 18-ától kezdve az Újdombovárról Budapest-Kelenföldre reggel 5 óra 8 perckor érkező személyszállító gyors tehervonat reggel 4 óra 37 perckor, az Eszék-ről Budapestre reggel 6 óra 55 perckor érkező személyvonat reggel 6 óra 2 perckor és a Fiuméből Budapestre este 8 óra 15 perckor érkező személyvonat este 7 óra 26 perckor fognak megállítani.

Ellenirányban a Budapestről Fiuméba délelőtt 8 óra 20 perckor induló személyvonat délelőtt 9 óra 5 perckor, a Budapestről Adonypusztaszabolcsra délután 3 óra 25 perckor induló személyvonat délután 4 óra 16 perckor és a Budapestről Eszékre este 7 óra 50 perckor induló személyvonat este 8 óra 33 perckor állanak meg.

Budapest, 1908. július hó 22-én.

Az igazgatóság.

Wallerstein Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

a bekövetkezett
:: holt idényre ::

a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.

Harmos János Naponta 3-szor

:: pékmester :: friss sütemény.
NAGY-VÁRAD,
:: Uri-utca. :: Sütések elfogadtatnak.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Klepner Ábrahám

polgári és katonai szabó.
Beöthy Ödön-utca 35. szám.

A legjutányosabb és legpontosabb kiszolgálás, úgy katonai, mint polgári ruhákban fővárosi ízlés szerint, állandó o raktár katonai felszerelésekben. o

Szives pártfogást kér
a tulajdonos.

181739 sz.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

(Porszén szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1909. évi január hó 1-től számítandólag egy, illetőleg három éven át évenként mintegy

3500 tonna dió porszén
5500 » kocka »
5000 » drabos »

szükségletét biztosítani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1908. évi szeptember hó 5-én déli 12 óráig betérjesztendők, a bánatpénznek pedig 1908. évi szeptember hó 4-én déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek ugyszintén az általános szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag és leltárberendezési szakosztályánál (Budapest, VI. ker. Andrássy ut 73 sz. II. em. 47. ajtó), valamint minden üzletvezetőségénél megtekinthetők vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtárnál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 50 -fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való beküldése esetén 20 fillér postakötség is beküldendő.

Budapest, 1908. évi augusztus hóban.

Az igazgatóság.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Cipők! Kalapok! A legtartósabb
: kivitelben! :
Leitner Lázár cégnél Zöldfa-utca.

NEUMANN M. cégnél

cs. és kir. ud-
vari szállító **Nagyvárad (Kishidfő.)**
Kizárólag saját készítményű férfi és női ru-
hák készen és mérték után óriási válasz-
tékban kaphatók. — Városi és vidéki telefon 88.

Megérkeztek LEITNER MÁRTON céghez

a nyári idényre óriási választékban a legújabb di-
vatu batisztokt, (Mideira) fehér és színes ruhavász-
nak, piquet, zefir, csipkekelmék bozzávaló diszkekkel.
Szép és divaos ruha, blouz-selymek, pouplin, grena-
din és nyári kelmék.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye.
Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége.
Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely
Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős
saját termesű, kitűnő borralval, finom Dreher
sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha.
A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berende-
zett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a
közönség figyelmébe.

Szép kép keretet készítenek olcsón és gyorsan
= SZICHTA TIVADAR üveg kereskedésében =
Kossuth utca 2.

Ugyanott szép porcellán és üveg szervizek
nagy választék alpaca és China ezüst evő-
eszközökben.

Aki a szép fehérneműt szereti, adja azt
és vasá-
lásra a **Gőzmosóda és vegytisztító gyárba,**
NAGYVÁRAD, Gállányi-utca 5-7. (Saját gyártelep.)
Vegyileg tisztítanak férfi- és női felső ruhák, egyen-
ruhák, kelmék, kézimunkák, szőnyegek. Kivánatra a
mosni való ruhaneműket a gőzmosóda kihordói által bár-
honnan elvitetik és pontosan hazaszállítatnak.
Városi és vidéki telefon 398.

Paplan, maőrác, szalmazsákok, paplan-
lepedő, párnahuzat toll állandóan kap-
ható az **A gnyemű raktárban**
Kossuth u. 12.

PREIS R.

Üdülőknek! Az összes keresettebb kül- és belföldi
ásványvizek állandóan friss töltésben.
Kirándulóknak! Naponta friss tea-vaj, lipitói-turó,
sajtok, szalámi és főtt prágai sonka,
legelőnyösebb árakon beszerezhető.

Friedl és Jörösnél

Szent László-tér és Kert-utca sarkán.

Jégszekrények
Permetezőők ..
Gumicsövek ..

Tarsoly és Risztó
vaskereskedésében a »Vasemberhez«
Rákóczi-ut 9. Ováry-palota.

Értesitem a n. é. közönséget valamint igen
tisztelt megrendelőimet, hogy a nyári idényre
angol, skót és belföldi kü-
lönlegességeim megérkeztek.

Kiss István uri-divat szabó
Szinház-utca Adorján ház.
Pontos kiszolgálás. Modern szabás.

BARTOS H. és TÁRSA
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2., Bazár-épület.

Kizárólagos harisnya és ernyőkülönleges-
ségek. Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyer-
mekharisnyákban a legegyszerűbbtől a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők!
Folytonos újdonságok!
!!! Javítások gyorsan eszközöltetnek !!!

Ujlaky István divat és ortopéd
= cipész =

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 4.

Készít mérték után a legfinomabb anyag-
ból a legszebb divatszabású uri
és női cipőket. Alapítottát 1894. évben.

Klepfert Albert Teleky-u. 28.

Óriási választékban nyakkendők,
ingek, harisnyák, keztyűk és nap-
ernyők meglepő olcsó árakban.

Czipóth Ferenc

Pannonia vendéglős kellemes téli kertjé-
ben és éttermeiben kitűnő italok és éte-
lekről gondoskodva van. Mindennap zene.

Saját termésű

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.

Asztali borok > > 36—40

Pecsenye borok > > 50—60

Ki. pñő rácz ürmös > > 50 kr.

Stettner István, Kapucius utca.

GELBERG A.

uri divat szabó

Beöthy Ödön-utca 21. sz.

állandó raktár a diva-

tosabb kelmékből.

Modern szabás

Pontos kiszolgálás

KOVÁCS JÁNOS
elsőangu cukrászati speciálista
Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.
Városi telefon 806. Megyei telefon 120.

Fűszer és csemege üzlet
Adorján palota. Színház-u. 4. szám.

Friss tea-vaj. 1 liter Vacuum petróleum
11 kr. Kivánatra házhoz szállítatik.

Wohl Albert.

Fővárosi izlés.

Blous és Pongyola Kizárólag Vajda
és Rónn cégnél Szent László-tér és
Zöldfa utca sarok.

KLINGE ANTAL

cimer-, cim-, díszlet- és

templomfestő MÜTERME

Szt. János-utca 11.

Legjobb varrógépek, kerékpárok, beszé-
lőgépek kaphatók

Kalenda János cégnél

NAGYVÁRAD, Szent László-tér

(a Holdas-templom mellett.)

Ugyanott szakszerű javító műhely. — Telefon 245.

A Kis-piacon KEPES DEZSŐ

órás és ékszerész üzletében a legolcsób-
bae lehet órát, ékszerét és gramofont
pontosan, jótállás mellett javítani. Ugy-
szintén elismert a legolcsóbban csakis
ott lehet mindenféle fal. zseb, inga-óra-
kat és kina-ezüst tárgyakat beszerezni.

Szíves pártfogást kér **Kepes Dezső,** NAGYVÁRAD,
Kispiac-tér.

Ujváry Vilmos bádigos
Szent János-utca 12.
Fennáll 42 év óta.

Pál Sándor épület, portál- és
műbutorasztalos.

Készítek bárminemű dolgokat pontos és szak-
szerű kivitelben a legsolidabb árak mellett.
Rákóczi-ut 10. szám. (Stern-palota.)

Szaniszló-utcai oldalon.

Uj mosó üzlet! Uj mosó üzlet!

Van szrencsém a n. é. közönség b. figyelmét fel-
hívni, miszerint a Szaesvay-utca 34. sz. alatt egy
mosó- és fenyvasaló tisztító intézetet nyitottam
s ahol csipkefűggyőket és férfi-ruhák tisztítását vala-
mint mindennemű ruhákat a legolcsóbban s a legpon-
tosabban elvállalok. Kivánatra házhoz is kütdök a ruhát
átvenni s azt vissza is szállítom. A n. é. közönség b.
pártfogásáért esedezve, maradtam tisztelettel
LERNER CZILI.

Fodrász-üzlet átvétel.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy
Szent János-utca 37. szám. alatti Boczonyl Ferenc
fodrász üzletét átvettem s azt az eddigi szolid alapon
pontosabb kiszolgálással tovább vezetem. Az eddigi tisz-
telt vendégek és jó ismerőseim szives pártfogását kérem.

Tisztelettel

VERES JÁNOS fodrász.